

8 BODŮ PRO AUTISMUS

Návrh odpovědné sociální politiky pro lidi s těžkým zdravotním postižením

Pro lidi s poruchou autistického spektra a potížemi v oblasti komunikace a chování (PAS+) jsou v České republice téměř nedostupné podpůrné sociální služby. Právo na důstojný život těchto lidí a jejich rodin je tak dlouhodobě porušováno. Připravili jsme reformní návrh odpovědné sociální politiky, jehož přijetí může situaci okamžitě řešit.

• Nárok na služby a financování

Usilujeme, aby v zákoně č.108/2006 Sb. o sociálních službách byl zakotven nárok na podporu přiměřenou zjištěným potřebám klienta. Nárok musí doprovázet adekvátní financování služeb, a to nejméně ve výši 85 % nákladů na služby při prokazatelné potřebnosti.

• Nové standardy péče

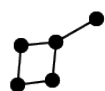
Specifické potřeby lidí s PAS+ se musí promítnout do standardů kvality sociálních služeb, ale též do připravovaného materiálně-technického standardu a personálního standardu sociálních služeb, které by měly být nově definovány v zákoně o sociálních službách a upraveny zvláštním právním předpisem.

• Příspěvek na péči podle skutečných potřeb

Pro osoby, jejichž chování je náročné na péči, a pro osoby ve III. nebo IV. stupni závislosti, které vyvíjejí zvýšené úsilí o integraci do společnosti, má být zvýšen příspěvek na péči. Výši příspěvku by měla být stanovena vyhodnocením jejich individuálních potřeb, a to do limitu např. 50 000 Kč měsíčně.

• Zavedení inspekce dostupnosti služeb

Ministerstvo práce a sociálních věcí by mělo mít novou kompetenci zjišťovat dostupnost sociálních služeb v krajích. Navrhujeme, aby mohlo šetřit stížnosti klientů na jejich nedostupnost a stížnosti poskytovatelů služeb při omezování jejich podpory v rámci krajských sítí sociálních služeb.

Posílení sociální práce na obcích

Nejen pro osoby s PAS musí být v obcích dostupná sociální práce. Navrhujeme stabilizaci financování sociální práce na obecních úřadech především navýšením dotace na nejméně na 1 mld. korun ročně, což pomůže zajistit jejich dostupnost podle potřeb občanů. Navrhujeme zavést koordinátory dostupnosti služeb pro osoby se zdravotním postižením v obcích s rozšířenou působností.

Zvýšení odměn sociálních pracovníků

Sociální pracovníci a pracovníci v sociálních službách musí být adekvátně odměňováni. Chceme, aby se v nařízení vlády o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách správy zavedl příplatek pro pracovníky v přímé péči, kteří poskytují péči osobám s chováním náročným na péči, nebo vykonávajícím sociální práci ve zvláště obtížných podmínkách či v rizikovém prostředí.

Mapování potřeb lidí s PAS

Ministerstvo ve spolupráci s kraji má zjistit počty lidí s diagnózou PAS na území ČR a současně vytvořit vhodnou metodiku pro mapování počtů osob s PAS a jejich potřeb, pro účely tvorby střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb v krajích.

Investice do rozvoje služeb

Usilujeme o vybudování nových, především rezidenčních a odlehčovacích služeb komunitního typu pro lidi s PAS. Chceme, aby Ministerstvo také podpořilo modernizaci stávajících zařízení na zařízení komunitního typu a ambulantní péče. Požadujeme, aby investice do nových služeb směřovaly výhradně k budování komunitních služeb, nikoli podpoře péče ústavního typu.

Podněty pro dlouhodobé systémové řešení v ČR

Specifičnost potřeb PAS

Země v Evropě postupně přijímají strategie, plány a novou legislativu, která řeší potřeby lidí s chováním náročným na péči, vč. PAS.

Soustředění na potřeby, nikoli diagnózu

Progresivní země nepovažují stanovení diagnózy za klíčovou podmínku poskytnutí služeb, zejména v dětském věku. Služby jsou pro lidi dostupné podle individuálně vyhodnocené potřeby.

Multidisciplinární přístup vůči PAS

PAS je v západních zemích vnímána jako psychosociální postižení, v jehož adekvátní podpoře má zdravotní systém jen určitou roli. Situace člověka s PAS je posuzována vždy multidisciplinárně, plán péče bývá stanovován týmem několika odborníků.

Individualizované financování

Sociální služby poskytující péči lidem s chováním náročným na péči jsou nákladnější. Funkční sociální systémy dovedou takové zvýšené finanční náklady adekvátně posoudit a uhradit, aby mohly služby potřeby klientů odpovídajícím způsobem naplňovat.

Individuální posouzení potřeb a plánování odpovídající podpory

Země, v nichž sociální podpora PAS funguje lépe než v ČR, adaptovaly systémy vycházející z individuálního posouzení osoby se zdravotním postižením a navržení plánu podpory konkrétně pro ně. Nabídka k čerpání služeb, zejména u dětí, je bezodkladná.

Zodpovědnost nižších územně správních celků

V západní Evropě mají kraje a obce vybudovaný funkční systém pro posuzování potřeb občanů, a také pro poskytování sociálních služeb. Dostupnost sociální práce v obcích je většinou standardem.

Nárokovost péče

Efektivnost systému služeb významně zvyšuje zákonem stanovený nárok na sociální péči. V ČR nárokovost obdobně funguje v oblasti zdravotnictví či školství. Ve většině zkoumaných zemí platí zákonný nárok pro služby rané péče, případně všechny služby pro nezletilé.

Současný systém plánování, financování a poskytování sociálních služeb na potřeby lidí s PAS+ nedokáže reagovat. V praxi to vypadá tak, že je běžné sociální služby odmítají a těch specializovaných pro ně existuje minimum. To potvrdil nálezu Ústavní soudu z roku 2018 i několik analýz, včetně studie Dostupnost služeb pro lidi s poruchou autistického spektra v ČR a Evropě – analýza a inspirace, kterou jsme vydali.

Naše návazná strategie 8 bodů pro autismus nabízí okamžité řešení, jak situaci zlepšit. V dlouhodobém horizontu je ovšem nutné provést hlubší strukturální změny sociálního systému tak, aby lépe zohledňoval individuální potřeby všech klientů se zdravotním postižením, včetně těch nejtěžších. Analýza evropské praxe ukázala, že funkční a spravedlivé sociální politiky ve vyspělých evropských systémech vycházejí z několika jasných principů, jejichž uplatnění prosazujeme i v Česku.